

mel i sucre

PRENSA
CORONA

A AQUEST NUMERO HI TROBAREU ,.

- Notícies locals, del que succeeix al poble, fins a l'hora de tancar el número, per l'O.C.B.

- FESTES D'ESTIU, índex de les festes patronals celebrades arreu de les Illes Balears, per l'O.C.B. (font d'informació " Cent anys d'Història de les Balears)

- Programa de les festes patronals de Sant Joan 1.986.

- Una conversa, xerrada imaginària sobre les festes d'estiu, per Joan Morey.

- Factors limitants i condicionants per el cultiu dels arbres fruiters (I, per Rafel Cladera i Mª Angeles del Pozuelo (Eng Agrònoms) de la revista Mallorca Pagesa num-19

- Bestiari, l'escorpí, breu estudi d'aquest terrible animaló, per Cosme Nigorra, Joan Morey i altres

- Correcció de barbarismes referents a Cos i Salut. Treballant al camp, mirau prim amb el foc. Escrits del Consell Insular de Mallorca.

- Senyes d'identificació de la Terra. Dades curioses sobre el nostre planeta. (Font de informació: El Correu de la UNESCO)

- Copia de les actes de defunció de tres persones que moriren dins el terme de Sant Joan durant l'aixecament.

- Passatemps, per Joan Sastre

MEL I SUCRE - 74, Agost de 1.986
Butlletí informatiu de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan

PORTADA .- Dimoni (Costumari Català)

CONTRAPORTADA .- Xeremiers de Sant Joan

LOCAL SOCIAL .- No n'hi ha

Tothom que vulgui col.laborar que faci de veure algú de l'equip de treball i que li entregui els originals abans del dia 20 del mes en curs.

Tirada actual.- 150 exemolars
Imprimeix.- Fot Bohigas
Depòsit Legal.- 49.1.983

NOTA.- S'adverteix als possibles lectors de Mel i Sucre, que aquesta revista, amb els seus escrits i comentaris pot ferir la sensibilitat dels esperits no acostumats

NOTICIES LOCALS

--- La santjoanera coneguda pel nom de Mateveta, de 75 anys d'edat, com altres anys pujà a Lluc a peu descalça. Aquesta pujada era la organitzada pel Bar Güell de Ciutat.

--- Dia 5 d'agost el se'n Capellet que va anar a foravila amb el carro i el mul (a un bocí de Son Baró), travalà amb un feix de llenya, amb tan mala sort que caigué dins una mata molt grossa i quedà estret entre les dues soques que estaven molt juntes, ... i no pogué sortir fins al cap de devers 6 hores, ajudat per altres persones. Ja s'havia posat bé amb Déu (segons contà posteriorment ell mateix)

--- Durant aquest mes d'agost hi ha hagut al nostre poble intents frustrats de robatori a domicilis particulars.

--- Se va sentir a dir que a certes nits d'aquest estiu, un home barbut se passejava amb una moto vella, .. i feia por.

--- Si el mes de Juliol va esser bastan fresc, el d'agost ha estat de lo més calorós. la setmana de Sant Bernat, la basca era inaguantable. Per altra part dia 11 hi va haver tempesta de trons i llamps, per aquí no va arribar a res pus; si bé devers Catalunya, aquests mateixos dies va fer una calabruixada disforja, el calabruix a certs indrets va arribar a esser tan gros com pilotes de tenis.

--- Els incendis forestals, durant aquest mes han estat la nota dominant per tot arreu. A Mallorca, gràcies a Déu han estat minúsculs i minoritaris (fins ara). Cal destacar l'incendi de la punta de N'Amer a Mallorca, i l'incendi de la muntanya de MOnserrat a Barcelona.

--- S'acosta la festa i les maniobres tenen el poble girat damunt davall. Per una part a l'accés al camp de futbol s'hi fa un marge de contenció enorme (recordam que ja s'esboldregava) i al mateix temps s'eixamplarà el camí d'accés; al carrer José Antonio des del carrer Consistori fins a l'escola vella dels nins tots els veinats alcen l'acera i la fan nova, la major part la fan empedrada, llavors s'ha d'asfaltar el carrer; al cap damunt del carrer Major a l'esquerra s'ha arreglat el revolt per millor poder asfaltar; durant les festes s'ha de posar la primera pedra a la residència de vells; s'ha eixamplat el carrer Sud i s'han oberts dos trossos de carrer corresponents a les prolongacions dels carrers Molinos i Ramón Llull; amb una paraula.

--- Per altra banda l'altra dia pel diari sortia el mateix que publicà la revista l'Ecologista, i que mel i sucre també ho cità: Sant Joan és l'únic poble de Mallorca que encara no té cap tipus de planejament urbanístic.

--- Dia 22 d'agost s'inaugurà el Music- Bar Tres Dos, a l'an-

--- Dos santjoaners afeccionats a la fotografia estan intentant montar una màquina de fer retratos d'aquelles d'un temps, el que el retratista es posava davall un llençol negre.

--- Se diu que enguany hi ha bona anyada de garroves. I també que no van de palla: per tot arreu en veuen de bales escampades per mig dels bocins.

--- L'escola de Sant Joan, fora temer-se'n ha rebut un diploma per la seva col.laboració en la divulgació i ensenyament del I curs de la llengua i cultura de les Balears.

--- Segons un diari illenc, Sant Joan juntament amb altres cinc poble de l'illa té en funcionament un escorxador que no reuneix les mínimes garanties d'higiene, i ademés nò té els parpers en regla pel seu funcionament.

--- Els jugadors dels equips de futbol de la vila ja es preparen per afrontar la temporada futbolística, tots els qui es vulguin fer socis poden passar per can Tronca qualsevol diumenge dematí, i amb tres mil pessetes els ho arreglaran.

--- Per la Mare de Deu d'Agost va fer anys que la torrentada se'n va dur la camiona al pont de "Sa Llova". Enguany tot va esser calor.

--- A mitjant mes unes quantes maquinotes se feren séva la tenassa que hi ahvia davant el magatzem de la cooperativa, deixant-lo al nivell de la carretera, tot això en vistes a instal.lar una bàscula per pesar camions.

--- Aquest mes hi ha hagut unes quantes reunions de veïns, de la part de damunt del poble en vistes a discutir la possible instal.lació d'una xarxa d'aigua potable als carrers Mirador i altres, que arribaria fins a l'escola Nova. Fins el moment no hi ha acord entre les parts interessades.

--- Les noves monedes de 200 pts ja estan en circulació.

--- Sant Bernat ha perdut els papers: dia 21 i 22 d'aquest mes han estat els mes calorosos de l'estiu.

--- De per foravila se diu que cada vegada es deixa que s'esbuquin per elles mateixes les típiques casetes.

--- Enguany fa dos anys que ferem aquell número extraordinari tan gros del Mel i Sucre, i llavors tinguerem aquell xiscarrillo amb l'Ajuntament del poble.

NOTA DE LA REDACCIO .- Volem rectificar una notícia del mes passat: " El rector Mas, no es fill il.lustre dle poble, només té un carrer al seu nom". Demanam disculpes a tots aquells que es pogueren sentir ofesos.

F E S T E S D ' E S T I U

Porem anomenar així a les festes majors o patronals dels pobles o barriades de Ciutat, celebrades arreu de totes les illes Balears. Solen començar pel solstici d'estiu i van adquirint màxima importància durant els mesos estiuencs (Juliol i Agost sobretot)''

Mes de Juny .-

- dia 24 - Sant Joan: Pollença, Felanitx, Puig de Sant Pere, Sant Joan, Deià, Manacor..
- dia 29- Sant Pere : Vila d'Eivissa, Búger, Colònia de Sant Pere, Escorca, Esporles, Port d'Alcúdia
- dia 30- Sant Marçal: Marratxí.

Mes de Juliol .-

- dia 10- Sant Cristòfol : Sa Calatrava, S'Arenal.
- dia 16- El Carme : Cala Figuera, Port d'Andratx, Cala Rajada, Port de Felanitx, Port de Mamacor, Capdellà, Port de Sóller,
- dia 20- Sta. Margalida : Felanitx, Santa Maria.
- dia 21- Santa Praxedis : Petra
- dia 25- Sant Jaume : Es Castell, Calvià, Muro, Establiments, Algaida, Andratx, Alcúdia, S'Estanyol, Es Vivero, Santanyí.
- dia 26- Santa Aina : Binissalem, Moscarí, Fornells.
- dia 30- Sants Abdó i Senent : Inca .
- dia 31- St Ignasi de Loyola : Llubí
- Darrer diumenge de Juliol : Vilafranca i Pina

Mes d'Agost .-

- Primer diumenge : Santa Eugènia, Cala En Porter
- dia 2 : Pollença (Moros i cristians), Es Migjorn, Lluçmajor.
- dia 5- les Neus : arreu de les Pitiüesses
- dia 6- Sant Salvador : Eivissa, Gènova i Artà
- dia 8- Sant Domingo : Llorito, Son Sardina, Es Llombards, Lloseta

dia 9 : Llumaçanes
 dia 10- Sant Llorenç : Alaior, Sa Calobra, Selva, Sant Llorenç
 des Cardassar, Sant Llorenç (Eivissa)
 dia 15- Mare de Déu d'Agost : Caimari, Puigpunyent, Campos, Son Macià,
 Fornells, Maó, Ciutadella
 dia 16- Sant Roc : Sineu, Alarò, S'Alqueria Blanca
 dia 23- Santa Rosa : Sant Climent
 dia 24- Sant Bartomeu : Ferreries, Sant Antoni, Son Rapinya, MON-
 tuïri, Consell, Capdepra, Ses Salines, SÓ-
 ller, Valldemossa, Sa Pobla.
 dia 25- Sant Lluís : Sant Lluís
 dia 26- Santa Teresa : Porreres, Alaró
 dia 28- Sant Agustí : Felanitx, S'Arracó
 dia 29- martiri Sant Joan : Sant Joan, Estellencs, Calonge, Campanet
 dia 30- : Sant lluis
 darrer diumenge d'Agost : Ariany

mes de Setembre .-

Primer diumenge de setembre : Santa Margalida
 dia 8 Mare de Déu des missatges : Costitx, Fornalutx, Maria, Banyalbufar,
 Maó
 dia 10 : Es Mercadal, Cas Concos
 mitjan Setembre : Galilea, La Soletat (Palma)
 dia 21- Sant Mateu : Bunyola, Sant Mateu
 dia 23- Santa Tecla : Biniamar
 dia 29- Sant Miquel : Sant MIquel de Balansat i a Lluçmajor co-
 mença la primera fira.

Cossiers d'Alaró
 " Die Balearem "
 Arxiduc Lluís Salvador

Conversa no massa profunda entre dos personatges molt coneguts entre ells, relacionada amb les festes d'estiu de Sant Joan.

— I dijous horabaixa ja surt el dimoni i caps grossos, acompanyats dels xeremiers; feràn la mateixa volta de sempre per la vila. És un dels actes que més m'agraden de les festes d'estiu.

— Arreplega pel carrer a quasi tota la gent del poble, tant joves com vells.

— Em recorda temps passats, quan era petit, venien xeremiers vells i partien a sonar devora la bústia de l'Ajuntament; llavors sortien dos dimonis de la Casa de la Vila, un pel portal major i l'altre d'un portal del carrer de la peixeteria, i tots els al.lots corregudes d'un vent i corregudes de l'altre al so del flabiol, tamborino i xeremies. Em quedà ben gravat al meu interior i trob que és l'acte més representatiu de la festa.

— No creus que a pesar de tot, aquesta festa és decadent, conservadora i repressiva, com tota la societat actual en sí ?

— I ara que dius ? Te pos messions que ningú del poble voldria que les festes d'estiu desapareguessen

— Jo ho crec, però també crec que si agraden és perquè ens retornen al passat, a quan erem al.lots - com tu mateix has dit - a una època festosa i sense problemes de la vida. I així mateix és curiós com aquest acte en concret (el passacarrers) ha desaparegut de molts de pobles de Mallorca, se pot dir que a la vila és un dels pocs llocs que continua amb molta força.

— Però la festa és la festa, tohom disfruta, nins, pares, padrins,... Se posen el vestit nou, surten per mig, van per la plaça,...

— I tu creus que per fer festa és precís posar-se un vestit nou. La festa és un estat d'ànim, una situació de l'esperit. Se capta i se transmet d'una forma diferent al simple fet d'anar mudats.

— Però tothom se muda, no és possible fer una festa anant vestits de mala manera. No seriem com els altres. Vivim dins un grup i ens hem d'atendre a la majoria.

— Em ratific amb lo dit, Crec que la gent ha perdut bastan el sentit profund de la festa. Actualment la gent cuida més les apariències que el fons de les qüestions. Se posen vestits nous, se pinten persianes, s'asfalten carrers, se fan aceres noves ,... tot coses externes i materials, oblidant-se de l'esperit.

— Idò, tu què feries per fer festa ?

— A lo millor no feria res i esperaria que la gent es manifestàs al respecte. En lloc de donar-li tot organitzat, esperarem, ... i ja ho veurem que passarà i

— Però si succeiria el amteix que ara. Al final se ferien la mateixa classe de festes que les que se fan actualment. A la gent li agraden, no vol canviar res, sempre les han fetes així. La societat és conservadora.

— Idò jo canviaria qualque cosa.

— Si qualque cosa ha de canviar ho ferà, però pel seu propi pes, d'una manera organitzada, sense es-
tridències. Les coses se fan per quedar bé. Tu imaginet que el dia de la festa vengués gent externa i se
trobàs a tothom mal vestidot i ajegudot devers la plaça sense fer res,... esperant. Què dirien ? Se pensa-
rien que som un poble anormal. I en realitat hi ha que reconèixer que la situació sortiria de lo comú.

— Tu creus que tal com està organitzat actualment, i si el dia de la festa ve gent externa de visi-
ta, se'n du una bona impressió del poble ?

— Jo crec que sí, i bastan bona.

— I creus que aquesta impressió és vertadera o falsa ?. Millor dit, suposem que una persona que no
conegui la vila i només la visiti el dia de la festa i se'n torni. Creus que aquesta persona coneixerà
gens Sant Joan ?

— No, pot esser que ho coneixi poc, però haurem quedat bé.

— Que vols dir, que lo important és lo fictici, el frontis, el quedar bé,.. ?

— Jo no ho sé, però tothom ho fa així. Hem d'esser com els altres.

— Es clar que sí, però resulta que d'aqueixa marxa i actuant així se pot arribar a perdre el sentit
de tot.

— El que passa és que tu penses massa i això és dolent. Un s'ha de deixar dur: que la gent va a la
revelta, idò hi anirem; que tothom va a la verbena idò tu també hi vas; que tots van a l'ofici, tu també
hi assiteixes,...

— Has anomenat tres actes bastan representatius de les festes de l'estiu del nostre poble, i crec
que no estaria de demés fer algunes consideracions.

— Ho fas així com te paresqui, però crec que aquestes consideracions que dius no duen més que malde-
caps i al final acabes cedint, fent el mateix que fan els altres.

— Qui ho hagués dit fa trenta anys, que les verbenes arribarien a perdre el seu sentit, i que la
gent no hi aniria, quan a aquelles hores era el millor acte de la festa ?

— El món i els costums han canviat. Aquesta decadència que tu has notat a les verbenes, jo ho rela-
cionaria amb el canvia que darrerament hi ha hagut en relació a la parella. La gent d'ara actua i pensa
d'una manera diferent a la de fa estona referent a aquest punt, i és per això que els balls han canviat
de sentit.

— D'acord, en part és així com dius. Però perquè no han canviat de la mateixa manera altres actes,
com per exemple la missa ?

— Es diferent. Hi entren en joc altres aspectes de la conducta humana. Aspectes més primitius, més
misteriosos, més mals d'entendre per tant.

— Però no me negaràs que hauria de canviar. I ja que és un acte tan important com dius, la gent no s'hauria de deixar entabanar tan fàcilment per folklorismes i floritures.

— A que te refereixes exactament ?

— Si la missa és, en teoria, la celebració litúrgica dels cristians per recordar a Jesucrist. Que hi fan els estaments de poder — batle i regidors a la banca, polítics convidats d'honor,.. — i coses semblants el dia de la festa major ?. I a això ho poriem generalitzar més, sortir de la vila i del marc d'unes festes patronals.

— Tenc per mi que amb aquesta discussió entram dins un carreró sense sortida. Més val no aficar-se qüestions semblants dins el cap. Si la majoria de gent ho vol així, que així se faci.

— Però tot això va en contra del mateix cristianisme. Els principis d'aquesta religió prediquen el contrari: tota la gent ha d'ésser germana, ens hem d'estimar els uns als altres,... molt bé, idò que hi fan les ostentacions del poder dins una esglèsia ?

— Si, sembla que tens raó, però a la gent en general no li preocupen aquestes coses, simplement se deixen dur.

— Bé, però estan mal fetes i un dia se'n temeran.

— No ho sé, la gent necessita reunir-se, estar plegats uns moments a l'any, o uns moments a la setmana. Pens que a una festa ha d'haver-hi uns actes en que el poble es reunesqui majoritàriament, ja sigui una revetla, ja sigui una missa, ja sigui una gelatada enmig de la plaça. Els coets, les rodes de foc, la banda de música, en rostoi, les xeremies,... què més vols ?

LA RODA DE FOC

Roda la roda enmig de la nit
mira la gent espines de foc
balla el dimoni damunt i davall
espolsa per en terra fins que se mor
enganya a n'el món i smepre ho farà
acaba el renou i la gent ja se'n va
pata-pum i, pata- pam i
pam- pam i

FACTORS LIMITANTS I CONDICIONANTS PER EL CULTIU DELS ARBRES FRUITERS

(I) * Per Rafel Cladera i Mª Angeles del Pozuelo (Eng. Agrònoms)
Aquest serà el primer d'una sèrie d'articles dedicats als fruiters, remarcant principalment les característiques del clima i del sol a Mallorca.

En primer lloc, direm que els factors limitants són aquells que impedeixen el cultiu de determinades espècies i no tenen cap mena de solució, com per exemple podria ésser les baixes temperatures de Castella per el cultiu de fruits tropicals. Mentre que els factors condicionants són aquells que impedeixen el cultiu de una certa espècie, però tenen una solució tècnica més o menys factible, com per exemple un sol pobre en certs components no seria apte per cultivar alguna espècie, però bastaria a afagir aquests components amb un abonament convenient per poder fer la plantació.

Ara veurem quins factors s'han de tenir en compte a l'hora de sembrar arbres fruiters:

FACTORS CLIMATOLÒGICS:

- Pluviometria.
- Règim de gelades.
- Hores-fred.
- Humitat ambiental.
- Calabruix.
- Vents.

FACTORS DEL SOL O EDAFOLÒGICS:

- Profunditat del sol.
- Matèria orgànica.
- Minerals.
- Concentració de calç.
- Textura del sol.

Anem a veure quins valors tenim a Mallorca per aquests factors i quines limitacions hi ha per el cultiu d'arbres fruiters:

FACTORS CLIMATOLÒGICS:

Pluviometria

Els valors d'aquest factor són molt variables dins Mallorca, així, al observatori de Pollença se registren uns 700mm/any (700 l./m².any) mentre que al observatori de Son Sant Joan se registren uns 400mm/any, així i tot hi ha zones que no hi arriben als 400mm/any.

Aquest factor condicionarà la plantació de dues maneres distintes, triant espècies que siguin resistents a la sequera o posant instal·lacions adequades de reguiu.

Regim de gelades

Aquest és un factor encara més variable que l'anterior ja que depèn, fins i tot del sementer que nos trobem. Però - per lo general podem considerar la totalitat de l'illa lliure de gelades, sempre que no se vulguin dur espècies tropicals.

Hores-fred

Són les hores que un arbre ha de menester per reposar durant l'hivern.

Se considera que un arbre descansa per davall de 7°C., estudiant aquestes hores en el observatori de Pollença, va sortir una mitja de 270 hores-fred per any.

Aquest serà un dels factors més condicionants per la plantació de fruiters a la nostra illa, ja que si un arbre no descansa lo que l'hi pertany segons les exigències de la seva espècie, tindrà males anyades i ademés acusarà la seva vida productiva.

Calabruix

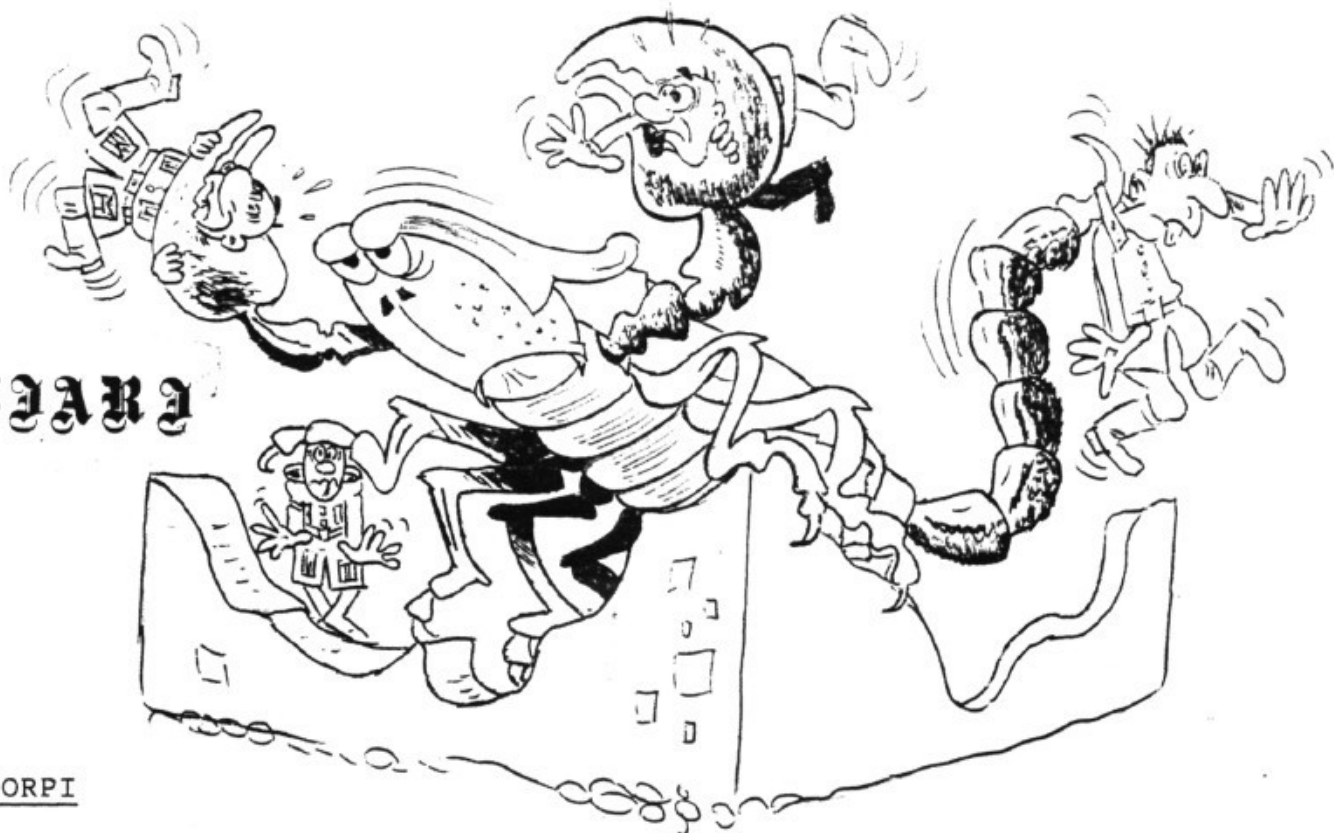
Pot ésser aquest un factor limitant, ja que si es dona amb molta freqüència pot impedir que la plantació sigui viable econòmicament. Per lo tant se tindrà que estudiar la freqüència amb que es dona aquest accident climatològic, que per altra part se dona de manera molt localitzada.

Contra el calabruix no hi ha cap sol·lució factible, al menys per avui.

Vent

També depèn molt de la zona on se vulgui fer la plantació, i pot resultar limitant, però se pot solventar amb bardisses o amb files de cipresos o tuies, que aturin el vent.

BESTIAR

L'ESCORPI

L'escorpi és un animal de l'ordre dels aràcnids. Té el cos dividit en dues parts principals: El cefalotòrax, cobert d'un escut dorsal i allà on hi ha els quelícers i quatre parells de cames; i l'abdomen, on s'hi troba el fibló amb el que pot inocular verí a les seves víctimes.

Actualment es coneixen més de 700 espècies repartides arreu del món, no tan sols pels biotops àrids (que hom els pot considerar els més característics), sinó pels ambients humids i d'abundant vegetació. Animal primitiu en tots els aspectes, colonitzà la terra durant el Silurià, abandonant l'hàbitat marí a que estava acostumat i adaptà el seu cos a la dura vida terràquea. Per fer- nos una idea de quan els animals colonitzaren el món vegem el següent quadre:

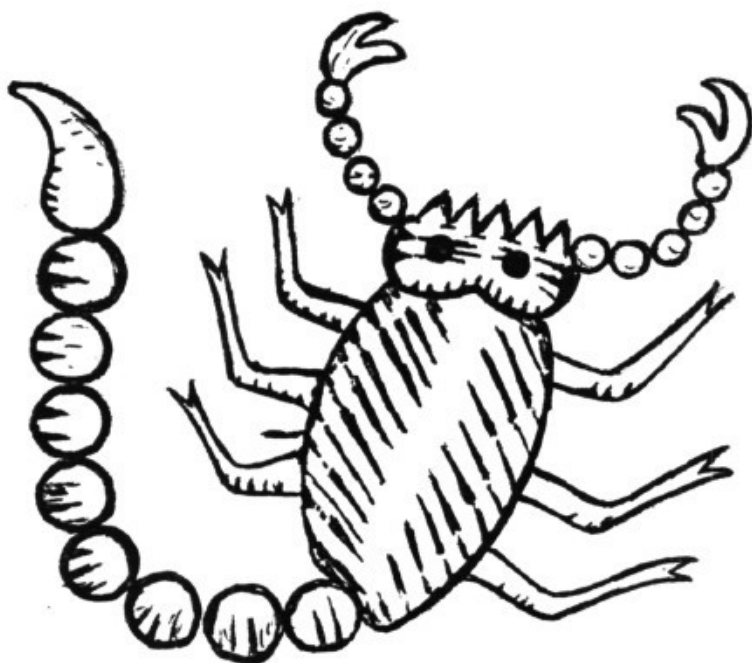
Escala del temps geològic

Era	Període	Epoca	Duració (En milions d'anys)	Edat	Forma de vida predominant
CENOZOICA	Quaternari	Holocé	0,01	0,01	Home, mamífers, aus
		Plistocé	2,5	2,5	
	Terciari	Pliocé	4,5	7	Mamífers i aus
		Miocé	19	26	
		Oligocé	12	38	
		Eocé	16	54	
MESOZOICA	Cretaci	Paleocé	11	65	Dinosauris i altres rèptils
		Juràssic	54	190	
		Triàssic	35	225	
	Permià		55	280	Rèptils
		Carbonífer	65	345	Amfibis

PALEOZOICA	Devonià	50	395	Peixos
	Silurià	35	430	Artròpods i altres
	Ordovicià	70	500	invertebrats
	Cambrià	70	570	
PROTEROZOIC				
PRECAMBRIA		4.030	4.600	Algues verdiblaves
ARCAIC				

Ve a esser una relíquia zoològica del que es coneixen poc els seus costums i característiques. Els científics, biòlegs i la cultura popular han dit la seva al respecte:

- Se diu que té capacitat per sobreviure a les explosions nuclears.
- A la part davantera del cos hi té uns pèls amb les que pot detectar ultra-sons, infra-rojos o variacions dels corrents d'aire.
- A l'abdomen hi té els opèrculs genitals (per cobrir l'opertura genital) i les pintes (per recollir informació en relació a la temperatura ambiental, naturalesa del terreny,..)
- A l'extrem del post-abdomen (vulgarment anomenat coa) s'hi troba el fibló, amb capacitat d'inocular verí.
- Se diu que si agafam un escorpí i el posam en terra, enmig d'un cercol de foc, l'animal en veure's acorralat i sense poder sortir, se clava el fibló a ell mateix i mor.
- Per curar una picada d'escorpí, lo més net és posar- hi damunt la mateixa, l'escorpí esclafat.
- Quan ha de ploure surt a pasturar
- Antigament feia tanta de por com un lleó. Els dos formen part del Zodíac.

Es un animal vivípar; i com que els menuts no neixen tots al mateix moment, tenen diferents tamnys. Solen pujar damunt l'esquena de la femella per estar protegits i per desplaçar-se. Però quan tenen un parell de setmanes de vida, han de començar a fugir: la vella se'ls menja.

Acabada la fecundació, a vegades la femella s'empeçola al mascle si no va viu.

Respiren per quatre parells de sacs pulmonars. S'alimenten principalment d'insectes i aranyes. Per la caça es valen dels quelícers (grosses pinces), i si la víctima ofereix resistència li claven el fibló.

Els de per aquí solen esser de l'espècie *Buthus occitanus*, no massa perillosos per l'home, i viuen sobretot davall l'escorça de les soques d'arbres morts, tenen 3 ò 4 cm de llargària. A certes parts del món arriben a esser molt grossos (fins a 20 cm) i molt nombrosos (un any a Durango, a Màxic, es mataren devers 100.000 escorpins)

CORRECCIÓ DE BARBARISMES

referents a:
COS I SALUT

Barbarisme	Forma correcta
-------------------	-----------------------

ACIDES	acidesa, agrura
CANSANCI	cansament, fatiga
CEGO	cec
ENFERMEDAT	malaltia
ESCALOFRIO	calfred
ESGUINCE	esquinç
FLEMON	flegmó
JUANETE	galindó
LLAGA	nafra, úlcera
PESADILLA	malson
RESPIRO	alè, respir
VAHIDO	torn de cap

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Treballant al camp, mirau prim amb el foc

El foc és una eina molt útil, però també molt penlosa quan es fa servir per cremar rastolls, batzers i la llenya que sobra en haver poodat. Aquesta feina provoca cada any molts dels incendis forestals de Mallorca. Per això la llei prohibeix, durant l'estiu, encendre gens de foc fins a 400 m. de la vegetació natural.
Amb el foc, hem de mirar prim.

Evitem els incendis forestals

CONSELL INSULAR
DE MALLORCA
SERPREISAL

Mallorca
cada dia més

SENYES D'IDENTIFICACIO DE LA TERRA .- (Totes les dades citades a continuació estan tretes del " Correu de l'UNESCO "- Juliol - 86)

LA TERRA .- Pes .- 5.973.502.000.000.000.000.000 de Tm
 Circumferència a l'equador .- 40.075 Km
 Superfície .- 510.074.600 Km²
 Terra ferme .- 148.940.540 "
 Aigua .- 391.134.060 "

ELS CONTINENTS .-

	Superfície (km ²)	Punt més elevat (metres)	Punt més Baix (metres)	Població
Asia	43.998.920	Everest 8848	Mar Mort-396	2.048.898.000
Africa	29.800.540	Kilimanjaro 5.895	Llac Assal-156	344.000.000
Amèrica del Nord	24.320.100	McKinley 6.194	Vall de la Mort -86	314.970.000
Del Sud	17.599.050	Aconcagua 6.960	Península de Valdés -40	186.013.000
Europa	9.699.550	Elbruz 5.642	Mar Caspi -28	637.943.000
Australia	7.687.120	Kosciusko 2.228	Llac Eyre -16	12.200.000
Antàrtida	14.245.000	Massís de Vinsson 5.139	No se sap	

PRINCIPALS CASCADES.-

	longitud (m)
1.- Angel (Veneçuela)	979
2.- Tugela (Sudàfrica)	948
3.- Yosemite (Califòrnia)	739
4.- Cuquenán (Veneçuela)	610
5.- Sutherland (N.Zelanda)	580
6.- Mardalsfossen (Escandi-nàvia)	517
7.- Ribbon (Califòrnia)	491
8.- Rey Jordi VI (Veneçuela)	488
9.- Gavarnie (Pirineus)	422
10.- Victòria (Africa)	108
11.- Iguazú (Paraguai)	72
12.- Niàgara (Nordamèrica)	59

RIUS MES LLARGS .-

	longitud (km)
1.- Nilo (Africa)	6.669
2.- Amazones (Sudamèrica)	6.436
3.- Mississipí (Nordamèr.)	5.969
4.- Obi-Irtish (Asia)	5.567
5.- Yangtse (Asia)	5.471
6.- Hoangho (Asia)	4.827
7.- Congo (Africa)	4.373
8.- Amur (Asia)	4.344
9.- Lena (Asia)	4.312
10.- MacKenzie (Nordamèrica)	4.240
11.- Mekong (Asia)	4.183
12.- Níger (Africa)	4.183
13.- Paranà (Sudamèrica)	4.027
14.- Murray-Darling (Austràl.)	3717
15.- Volga (Europa)	3.685

ALGUNS MAXIMS TERRESTRES .-

- 1.- Lloc més plouguer: Puig Waialeale, Hawaii; mitjana anual: 11.680 mm
- 2.- Lloc més sec: Desert d'Atacama, Xile, quasi quasi no plou.
- 3.- Lloc més fred: Vostok, Antàrtida; -88 graus C (Agost de 1.960)
- 4.- Lloc més calorós: Al'Aziziyah, Libia; 58 graus C (Setembre 1.922)
- 5.- Ciutat més septentrional: Ny Alesund, Spitzberg, Noruega
- 6.- Ciutat més meridional: Port Williams, Xile
- 7.- Ciutat més alta: Aucanquilxa, Xile; 5.334 metres
- 8.- Ciutat més baixa: llogarets de devora el mar MOrt; - 396 metres
- 9.- Entreforc més gran: Gran Congost del riu Colorado, Arizona, E.U.A;
349 km de llargària, de 6 a 21 d'amplària i 1,6 de profunditat.
- 10.- Entreforc més profund: Congost de Hells en el riu Snake, Idaho, E.U.A.
2.408 metres
- 11.- Vent de superfície més fort: 372 km/h (registrat en 1.934)
- 12.- Majors mareas: Badia de Fundy, Nova Escòcia, Canadà; 16 metres
- 13.- Major cràter produït per un meteorit: Nou Quebec, Canadà; 3 km d'amplària

PRINCIPALS LLACS .-

	Superfície (km ²)	Profunditat màxima (m)
1.- Mar Caspi (Asia)	371.795	995
2.- Superior (Nordamèrica)	82.362	406
3.- Victòria (Africa)	69.485	81
4.- Mar d'Aral (Asia)	65.527	68
5.- Hurón (Nordamèrica)	59.570	229
6.- Mixigán (Nordamèrica)	58.016	282
7.- Tanganica (Africa)	32.893	1.417
8.- Gran Onso (Canadà)	31.792	413
9.- Baikal (Asia)	30.510	1.620
10.- Nyassa (Africa)	29.604	678

Serie AG N° 950993

MINISTERIO DE JUSTICIA
Registros Civiles

CERTIFICACION LITERAL DE INSCRIPCION DE DEFUNCION (1)

Sección _____
Tomo 16
Pág. _____
Folio (2) 144

REGISTRO CIVIL DE SAN JUAN
Provincia de BALEARES

El asiento al margen reseñado literalmente dice así: "Número 29.
"Nombre y apellidos: Jaime Gual Mas."

"En la villa de San Juan, provincia de Baleares, a las

once del día veintiocho de diciembre de mil novecientos treinta y seis, ante D. Antonio Bauzá Gayá, Juez Municipal propietario, y D. Juan Bauzá Munar, Secretario propietario, se procede a inscribir la defunción de D. Jaime Gual Mas, de edad de 40 años, natural de María de la Salud, provincia de Baleares, hijo de D. Miguel Gual Monjo y de D^a. Antonia Mas Mas, domiciliado en la calle del Carmen, de profesión labrador y de estado soltero. Hallado cadáver el día dieciocho de octubre último, a las veinte en el punto Son Fret, a consecuencia de disparo de arma de fuego en la cabeza según resulta de la autopsia practicada y reconocimiento practicado, y su cadáver habrá de recibir sepultura en el cementerio de esta población.

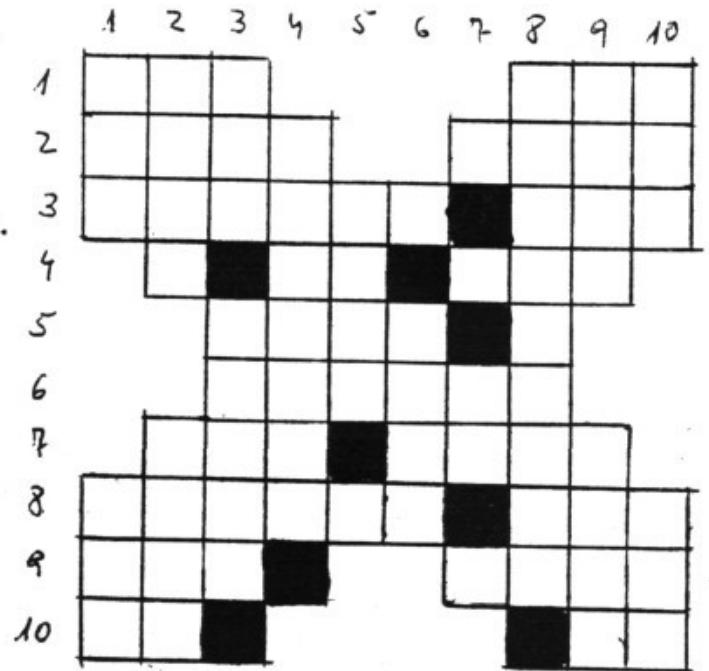
"Esta inscripción se practica en virtud de orden recibida del Juzgado eventual de la Auditoria de Guerra de Baleares de fecha diez del actual con carácter definitivo, consignándose además que se ignora haya otorgado testamento, habiéndola presenciado como testigos, D. José Company Garí y D. Miguel-J. Bauzá Florit, mayores de edad y vecinos de esta villa.

"Leída esta acta, se sella con el del Juzgado y la firman el Sr. Juez, los testigos de que certifico.

"Firmas y rúbricas: Antonio Bauzá. Miguel J. Bauzá. José Company. Juan Bauzá Srio.

"Hay un sello en tinta que dice: Juzgado Municipal de San Juan."

HORIZONTALS .- 1.- Refugi de tot animal salvatge. Part dels animals on hi ha els principals centres nerviosos i òrgans dels sentits. 2.- Tall fet a un bastó com a senyal. Nom d'un dels dos germans malcriats que protagonitzaren una historieta al " Mortadelo " i al " Pulgarcito " 3.- Peça paral.lelepipedica de pedra, generalment es solen col.locar a les places perquè la gent hi pugui seure. El resultat d'aparellar un ase i una egua, o un cavall i una somera. 4.- Consonant. La qualificació més baixa que es pot aconseguir. Cos de forma capil.lar molt prim, flexible, d'una llargària indefinida. 5.- Organització que agrupa els grans empresaris de les Balears. No. 6.- Con-junt de forces de mar d'un Estat. 8.- Alluga i lif ed icifo. Ens respon quan cridam. 9.- Ciutat famosa pel seu formatge i gin. Sentiment d'afecció cap a una persona, animal o cosa. 10.- Prefix que significa no, usat en la construcció de noms científics. Fibra tèxtil procedent de les fulles d'atzavara, fora vocals.

VERTICALS .- 1.- Encontra violent d'un cos contr un altre. M. 2.- Plural, mamífer solípeda més petit que el cavall, les cerres del coll i de la cua més curtes, orelles molt llargues, emprat sobretot coma a bèstia de càrrega. De dimensions considerables. 3.- Partit polític que va protagonitzar la desfeta més grossa dels darrers temps. Full de cert gruix fet de apsta de paper endurida a la premsa, o juntant l'un amb l'altre un cert nombre de fulls de paper superposats. 4.- Mobles alts amb portes, destinats a guardar llibres, roba, etc. 5.- La mateixa cosa. Vocal. 6.- Consonant. Establiments especialitzats en servir begudes. 7.- Conzonant. Fonsonant Primera síl.laba del nom de la peça més movable de l'escacs. Vocal. 8.- Anirem a peu cap a alguna banda. 9.- Setitep tnemavitaler sesoc ravresbo rep tnemurtsni. Constituëix el bloc de fulles tendres d'una lletuga, col, endivi,etc. 10.- oicanoted.

=====

E L D I T R E C N O C M O
 O N I A M T B L A B U A I
 R R O T A E E N C C C A C
 S R E R R A C A S S A P I
 L Ç A V E T R N A L N A S
 L . L O T V R E E A E Y S O
 T R A D E E I B C I E O P
 M O L R T T V R E L S L X
 A Q E U L E S E E P O S E
 I S U N A A C V A R O T A

Cercau distint actes que es fan a les festes de la vila, llavors podreu llegir una glosa referida al cas.

